

وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ﴿القرآن﴾

دَعْلَم تَجْوِيد پھ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید



﴿دَعْلَم تجوید تول اہم مسائل پھ شعرونو کنبی﴾

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی



Ketabton.com

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دتجوید

﴿دَعْلَم تجوید بول اہم مسائل پہ شعرونو کبھی﴾

لیکونکے

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی

خوروونکے

اسلامی ادبی ٹولنہ مردان

تقريظ

استاد العلماء والشعراء حضرت مولانا

محمد ابراهيم فاني رحمة الله تعالى عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والسلام على من لا نبي بعده! اما بعد په
قران كريم ڪنهي د الله تعالى جل شانہ ارشاد دے: وَرَتَّلِ
الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً. قران كريم د الله تعالى رالپڙي اخير ۾ ڪتاب
دے چي په خوڙ نبي ﷺ حضرت محمد ﷺ نازل ڪري
دے. ددي عظيم الشان ڪتاب چي ڇنگه معنيٰ او تفسير زده
ڪوڻ ضروري دي دغه شان دا خبره هم ڏيره اهميت لري چي
ددي ڪتاب قراءت او تلاوت دي هم د تجويد اوقواعدو مطابق
اوشي. علم التجويد ڏير لوئي علم اوفن دے. په دي ڪنهي
ددي فن او علم ما هرينو ڏير ڪار ڪري دے او ڏير ڪتابونه ئي
ليڪلي دي. موجوده مختصره رساله محترم مولانا احمد علي
مرداني صيب د طالب علمانو د زده ڪرڻ ۾ او د يادوگو د پارہ په
پشتو نظم ڪنهي تياره ڪرڻ ۾ ده. ماشاء الله ڏير په ښه انداز ئي
په دي ڪنهي قواعد د تجويد د شعرونو په شڪل پيش ڪري دي.
زما د عاده چي الله كريم دي دي مختصر ۾ رسالي ته قبوليت
عامه ور ڪري چي ٽول پښتانه ور نه تري مستفيد شي. آمين

محمد ابراهيم فاني

خادم العلم والطلبه بجامعۃ دارالعلوم حقانيه اڪوڙه خٽڪ

۵ محرم الحرام ۱۴۳۳ هـ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د صاحب ڪتاب يو ڄو خبري

د الله تعالیٰ شڪرو احسان دے چي مونڙه ئي د حضرت محمد رسول الله ﷺ په اُمت کښي پيدا کړو او بيا ئي بل احسان په مونڙه دا اُکړو چي مونڙه له ئي په دُنیا کښي د دُنیا د ژوند تيرولو د پاره يو عظيم الشان ڪتاب قرآن کریم راکړو. چي د دُنیا او د آخر د هريوي مسئلے د پاره کافي او شافي دے. دغه قرآن کریم باندي چي څنگ په صحيح لوستلو باندي پير اجر و ثواب مقرر دے. دغه شان که که يو انسان دغه قرآن کریم غلط الولی د هغه انسان د پاره په آخرت کښي سزا او وعيد هم شته. ددغي سزا او وعيد نه د بچ کيدو د پاره او لوئي اجر د حصول د پاره په هر دور کښي علماء او قراء په خپل خپل ځائے زبردست محنت کړي دے. او دا محنت به تر قيامته پوري (انشاء الله) جاري وي. چي په ښه انداز سره د قرآن کریم تلاوت او کړمے شی او هريو مسلمان په قرآن کریم کښي د غلطو نه محفوظ پاتے شی. ما هم ددغي مقصد حاصلولو د پاره دا مختصره رساله د الله تعالیٰ په فضل و کرم او توفيق سره تياره کړي ده. مولیٰ کریم دي ئي ماله او زما والدينو، تولو اُستادانو او ملگرو لره سبب د فلاح اُگر ځوي. والله الموفق والمعین. رينا تقبل منا انک انت السميع العليم وتب علينا انک انت التواب الرحيم وصلى الله تعالى على خير خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين.

ابوالقاسم احمد علي مرداني

يونورستي روځ خوره بانډه مردان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولنی لیک

پس له حمده له صلوة دا بیان
 مبتدی دپاره خدایا کړې اسان
 مهربان شوکته په ما پرودیگار
 تاسوته به وړاندې کړمه خه اشعار
 مسائل می دتجوید کړل خه راجمع
 دالله نه پری داجر ساتم طمع
 عری کښی چي ادا کله حرفونه
 مخرجونه یادساته او صفتونه
 دې ته وائی دقران علم تجوید
 نه دې گران بنه دے اسان علم تجوید
 دهر هغه خائے چي تکه ادا کړی
 په مخرج سره دنیا کښی به یادی پری
 پنځه ټول دی مخرجونه دحرفونو
 یادساته دغه بیان دبنیادونو
 جوف او حلق سره کړه ژبه شونډه نورے
 دخیشوم ورسره نوم شته دے که گورے
 دا اصول دمخارجو ټول بیان دی
 لازمی دا پیژندل په هر انسان دی

مخارج دی بُنیادونہ دَ حرونو
 خانِ خیرساتہ ددغی بُنیادونو
 پہ کوم شان او کیفیت چي حرف اداشی
 صفتونہ بہ ترې جوړ ددې دُنیا شی
 دَ علم التجوید اہمیت او حکم

ہریو حرف صحیح لوستل دی ضروری
 دا لازم دی دتجوید پہ مبتدی
 دغہ حکم دَاللّٰہ ددې کلام دے
 معززہ دے عالی او چت مقام دے
 دغہ حکم دَ حدیثِ مصطفیٰ ﷺ دے
 چي دَ دو جہان دَ پارہ نُور زنادے
 داسے وائی پہ دُنیا کُشی عالمان
 پہ تجوید سرہ بنائستہ دغہ قرآن
 لحنِ جلی او لحنِ خفی

پہ دوه قسمہ دا غلطی دَ مبتدی دی
 پہ غلطو کُشی ختہ جلی دی ختہ خفی دی
 غلطی غتہ چي وی دغہ دہ حرامہ
 پہ لحنِ جلی یا دیری دا تمامہ
 صفت پریدی چي دَ حرف کلہ بشر
 لحن جوړ بہ ترې خفی شی سراسر

دا دوه قسمه دی غلطی دهر انسان
 کله لولی چي دُنیا کښي څوک قرآن
 بچ ساته ددي غلطونه خپل وجود
 په دُنیا درنه جوړ نشی چي مردود
 د علم التجوید موضوع

د قرآن الفاظ موضوع ده دتجوید
 تر قی غواړه د رِب نه د مزید
 په تجوید سره دلوستلو تعلیم

په تجوید سره قرآن لوستل پکار دی
 به تجویده ټول لوستونکی گناه گار دی
 په تجوید سره لوستلو کښي عزت ده
 به له دغی د دُنیا د در ذلت ده
 په تجوید سره ښائسته ښکاری قرآن
 لکه تاج چي وی په سر دیو انسان
 د علم تجوید مقصد او غرض

ښه صحیح د حرف ادا لری مقصد
 دتجوید د دغه حکم د ابد
 ښه ښائسته به پرې حرفونه د قرآن شی
 چي تابع څوک دتجوید په دي جهان شی
 دا قرآن په دمه تجوید سره ښائسته ده

ددي ژوند دپاره ښکله نمونه ده
 هر انسان په دغه علم ښائسته کيږي
 لکه گل دباغيچي ترينه جوړيږي
 دتجوید مرتبي

مرتبي دي دتجوید درم دجهان
 داسه وائي په دنيا کښي عالمان
 یو تدویر دمه، بل دمه حدربل ترتیل
 عالمانو بیان کړم دمه تفصیل
 ترتیل نوم دمه دښه رواو اطمینان
 تلاوت چي کوی کله مسلمان
 حدروائي تیزلو ستلو ته دنيا کښي
 بیان شوم دقاریانو په وینا کښي
 نه وي تیز او په مزه چي تلاوت
 دا تدویر دمه په دنيا کښي هر ساعت
 مرتبي دومه تجوید له په دنيادي
 لکه څنگ چي دري قطبي دهریو ثادي
 دتجوید ارکان

لکه څنگ چي داودس فرض څلور دي
 دتجوید سره ارکان دومه په کور دي
 مخرجونه دحرفونو پیژندل دي

پيژندل دی دَ صفاتو او وئیل دی
 پيژندل دی دَ حرفونو ټول احکام
 هم عادت دَ بینه لوستلو کړه مدام
 د تجويد دَ پاره ټول دغه ارکان دی
 په ترتیب سره چي بره دا بیان دی
 دَ علم التجويد فائده

خوک چي لولی په تجويد سره قرآن
 دارضاده دَ اللّٰه غنی سبحان
 دَ رسول اللّٰه ﷺ رضاشته په دے کار
 شته رضاد اولیاؤ په دغی لار
 آخرت کښي ئي بدله ده نعمتونه
 ملاوړی به په دغی جنتونه
 دَ تسمیے او تعوذ بیان

هر کله چي تلاوت کړم دَ قرآن
 دري صورت به ياد ساته ددې جهان
 يابه ته شوروغ کوم سر نه سورت
 ياد مينغ نه به کوم ته تلاوت
 يابه ستا مينغ کښي سورت نه ابتداوی
 دري حالته به دادلته کښي تل ستاوی
 دَ اول صورت نه راشه خان خبر کړه

تعوذ او تسمیہ دواہ پہ سر کپہ
 تعوذ او تسمیہ دل تہ را غلے
 دا عمل دے د محبوب نبی ﷺ د پیر بشکلے
 دویم صورت کنبی تعوذ وئیل بہتر دی
 دا کارونہ دثواب د ہر بشر دی
 تسمیہ کنبی ہر بشر لہر اختیار دے
 دثواب دا پہ کارونو کنبی یو کار دے
 دریم صورت کنبی تسمیہ ہر خائے را غلے
 خیر دار ترینہ ہر بشر دے ہر یو کلے
 دتویے دسورت حکم بل جُداد دے
 ہفہ حکم راشہ لانڈی دل تہ داد دے
 تسمیہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دا حصہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دتعوذ او تسمیہ تفصیل

کتہ سورت نہ ستاوی چرے ابتدا
 تعوذ کپہ تسمیہ سے سرہ ادا
 صورتونہ ترے جور پری تہول خلور
 وصلی کُل او فصل کُل نہ پس دی نور
 شتہ فصل اول وصلی ثانی صورت
 خلورم ئی دے الہ پہ حقیقت

په څلورو کښي چي بره ذکر دای
 درمے صورتہ په کښي دلته ټول روادی
 وصل اول بیا فصلِ ثانی صورت
 ن ناروادمے دا صورت دَ تلاوت
 نور ددي نه علاوه چي درمے ادا دی
 دغه درمے وارہ هر ځائے کښي تل روادی
 دَ مخارجو بیان

دَ مخرج مثال دَ کور دمے دَ بنیاد
 بي بُنیاده کور لیدلي چا آباد
 حلق یا ژبه یا وی شونډمے دَ انسان
 دَ کوم ځائے نه ادا کیږي چي بیان
 مخرج دغي ځائے ته وائی په دُنیا
 دَ قاریانو علم او ده وینا
 مخرجونه ټول دی اوولس دَ حرفونو
 دا بیان دمے یقیني دَ کتابونو
 چي ساکن وی دَ الف سره واویا
 جوفی نوم ددي مخرج دمے په دُنیا
 دَ همزي سره چي جمع کریمه بیاها
 ادا کیږي دوی دَ حلق په انتها
 مینځ دَ حلق دمے عین او حاله په جهان

خیال ساتی ددی خبری عالمان
 غین او خاد حلق اُخر نہ ادا کی پری
 پہ لفظونو کبھی چھی کلہ بیان پری
 د اُخر ژبے سرہ لہات چھی مل شی
 قاف بہ جو پرتری د دنیا پہ ہر منزل شی
 لہرا لاندی ہریو قاف نہ کاف ادا دے
 دامخرج ددغی قاف نہ بل جُدا دے
 مینغ د ژبے کتہ تالو سرہ شی مل
 جیم د شین سرہ راخی پہ دی منزل
 یا حرکت لرونکی، دارنگ یا د لین
 ادا کی پری ددی خائے نہ پہ بہترین
 کتہ دا ژبہ ددی ژامی سرہ مل شی
 جو پریہ ضاد تری د دنیا پہ ہر محفل شی
 یو د ژبے غارہ بل کپہ شمیرانیاب
 ثنا یارُباعی دوارہ د ہر باب
 ہم اُورے د ضوا حک شی چھی تمام
 ادا کی پری ددی خائے نہ ہریو لام
 یو د ژبے غارہ بل تالو کپہ برہ
 نون ددلتہ نہ ادا کپہ بنیہ پہ نہرہ
 لہر د نہ چھی د نون نہ خوک شی کلہ

را ادا بہ شی ددی خائے نہ پہ خپلہ
 کپرہ دپاس غائبونو بیخ دژیے سر
 طاء، تا، دال تری ادا کی پری پہ ہر در
 ژبے سر نہ ادا کی پری ظا او ثا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 دا مخرج دھریو ذال دے دجھان
 داسی وائی دقران دغہ قاریان
 مینغ چہ شی دثنا یا دژیے سر
 ورتہ خیال کوہ دُنیا کنبی پہ نظر
 دا دصاد اوزا د سین دے یو مخرج
 دا بنائستہ یر بہترین دے یو مخرج
 مینغ دلاندی شونہی دے مخرج دفا
 چہ شی یو دثنا یا غارہ علیا
 کلہ شونہی چہ دا دوارہ یو خائے کی پری
 واو اوباء سرہ ہر میم تری ادا کی پری
 دغٹے مخرج خیشوم دے بیان شوے
 بنائستہ دی سرہ دُنیا کنبی قران شوے
 مخرجونہ دحرفونو دی داتول
 بُنیادونہ دحرفونو دی داتول

★★★★★★★★

د خلی غائبونه

ثنا یا اورباعی خلور خلور
 بیانیاب اوضوا حك شته دُومره نُور
 طواحن غائبونه دولس شته په شمیر
 نواجذ خلور چي نه شی درنه هیر
 شل غائبونه د اضراس شول دغه شان
 دوه دیرش خُله کښي شول غائبونه د انسان

د صفاتو بیان

د صفت معنی راغلی ده حالت
 د یاد شو په معنی د کیفیت
 ټول صفات لری دوه قسمه د جهان
 لازمی او عارضی دی عالیشان
 لازمی نه جدا کیږی له حرفونو
 خیال ساته ددغي ټولو صفتونو
 عارضی صفت وی حرف کښي کله کله
 کله کله دا د حرف نه بیل شی خپله
 د اښکلا وی د حرفونو د جهان
 که دُنیا کښي ورته خیال او کږی انسان
 په دمه هر یو حرف بنائسته لکه د گل شی
 خوشبودار مشک و عنبر د هر محفل شی

خيال كوه ددغي ټولو بڼه تمام
 داسي وائي په دنيا كښي خاص او عام
 صفات لازمه

چي د حرف سره يو ځاي په هر مكان وي
 دا صفت به لازمى ددي جهان وي
 چي جدا ترينه په يو مقام كښي نه شي
 چي جدا ترينه په يو كلام كښي نه شي
 ورتنه وائي خاص او عام صفت لازم
 ورتنه وائي ټول تمام صفت لازم
 ياد كړه اوولس لازمى ټول صفتونه
 څنگ چي اوولس دي ياد شوي مخرجونه
 لس صفات درنه هيرنه شي متضاد دي
 ضد پنځه د پنځو دلته كښي ټول ياد دي
 ووه دي غير متضاده ټول صفتونه
 دا صفات لري جدا جدا حرفونه
 د صفات متضاده بيان

ټول پنځه د پنځو ضد دي متضاد
 دا صفات په دي صفت سره دي ياد
 لس حرفونه مهموسه دي د جهان
 نور راغلي جهريه ټول د قران

لس حرفونہ مهموسہ لری صفت
 کرہ فحٹہ شخض سرہ سگت
 جہر نوم داوچت والی اوقوت دے
 نرم والے مهموسہ کنبی ہر ساعت دے
 دریم صفت دصفتونونہ شدت دے
 داشامل زمونر پر سرہ پہ تلاوت دے
 تبول دی نولس مجھورہ پہ شمار حرفونہ
 جہر سرہ بنائستہ کیپی دالفظونہ
 دشدت معنی سختی دہ دجہان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 پہ اتو حرفونو کنبی صفت شدت دے
 مجموعہ کنبی دا جدقظ بگت دے
 بل شدت تہ مخامخ صفت رخوت شتہ
 نرم والے پہ کنبی پروت پہ ہر جہت شتہ
 لکہ خنگ چپی دمنفوش شین دے شین
 دا آواز دے دنر مے بنہ بہترین
 درخوت حرفونہ شپارس دی پہ کور
 دشدت اوتوسط دی کور کنبی نور
 پنخہ تبول متوسط دی معتبر
 مجموعہ دتوسط دہ لن عمر

نةٴ اواز پةٴ کنبی بندی پری د انسان
 بین بین ورتہ ہم وائی پہ جہان
 پہ صفاتو کنبی پنعم دے استعلا
 ووةٴ حرفونو کنبی راغلی پہ دنیا
 خُصُّ ضَغَطٌ قِظٌ ددی ده مجموعہ
 د حرفونو استعلاء ده دا حصہ
 ضد شپیرم د استعلاء دے استفال
 تہول لری دوویشٹ حرفونہ دکمال
 د اطباق صفت نہ خان کرہ بنہٴ خیر
 تہول خلور لری حرفونہ پہ ہر در
 طا او ظا سرہ ملگر مے صاد او ضاد
 مطبقہ سرہ دی دا حرفونہ یاد
 د اطباق ضد انفتاح دے ہر ساعت
 تہول پنخویشٹ حرفونہ دالری صفت
 پہ اذلاق صفت کنبی شپردی تہول حرفونہ
 فَرْمِنْ لُبِّ کنبی دی دا صفتونہ
 دغہ تہول متضادہ صفات شول تیر
 در نہ نةٴ شی تلاوت کنبی چہی دا ہیر
 خیال ساتھ ئی تلاوت کنبی ہر ساعت
 بنائستہ کی پری پہ دے ہر خائے تلاوت

دصفات لازمه غیر متضاده بیان

لکہ ڄنگ دفاتحے چي ووہ آیات دی
 دؤمرہ غیر متضاده لہ مقامات دی
 لکہ ڄنگ چي ووہ آسمانہ دجہان دی
 دؤمرہ غیر متضاده صفات بیان دی
 تبول دی ووہ منفردہ صفات دُنیا کبھی
 دادی غیر متضاده ہرہ وینا کبھی
 پنخو حرفو کبھی راغلے قلقلہ دہ
 قُطْبُ جَدُّ کبھی پرتہ دامجموعہ دہ
 یوصفت دے پہ صفاتو کبھی صغیر
 ذکر کرے علماء دے پہ تحریر
 زاد صد سرہ کرہ جمع بل کرہ سین
 دصغیر حرفونہ درے دی دا حسین
 یوصفت دے دصفتونہ تکریر
 رپیل دل ڈریے را کبھی پہ تقریر
 یوصفت دتفشی شتہ پہ یقین
 دا صفت لری یو حرف ہغہ دے شین
 شین چي کلہ پہ دُنیا کبھی ادا کیڑی
 آواز خُلہ کبھی ورسرہ پورہ خوریڑی
 بنہ پہ نرمہ ادا کیڑی حرف دلین

دغہ دوه حرفونہ دی بنہ بہترین
 واونہ مخکبھی چي وی زور داپہ هر در
 زور دِیاء نہ مخکبھی وی چي پہ نظر
 ہلہ داصفت بہ دلته کبھی موندے شی
 ہلہ دا صفت ییادلته کبھی راتلے شی
 انحراف صفت دَراء سرہ دَلام دے
 چي یو بل تہ مائل کیری نو تمام دے
 یو صفت استطالت دے معتبر
 دغہ ضاد سرہ موندے شی پہ هر در
 دغہ غیر متضادہ دی صفتونہ
 چي ملگری دَئیائی دی حرفونہ
 دَصفاتِ عارضہ بیان

عارضی صفت وی حرف کبھی کلہ کلہ
 لکہ خنگ چي رانرے شی او پبلہ
 تہول لری دغہ صفت اتہ (8) حرفونہ
 بنائستہ کیری دَقران پہ دے لفظونہ
 لام اوراء سرہ چي میم ساکن کرے نور
 نون ساکن سرہ شُول دا حرفہ خلور
 دغہ رنگ دے میم اونون هر مشدد
 داتنویں دے دغہ رنگ ہم معتمد

همزه هغه چي لرونڪي مخڪڻي زوروي
 ووساڪن نه مخڪڻي پيڻ چي په يو دروي
 هريو ڄائے ڪڻي چي ڏيا نه مخڪڻي زيروي
 ڀڻه ڦاري ڏي چي آگاه له ڏي نه ڏيروي
 دَ لام قاعدے

ڪه ڏ پاڪ اللّٰه ڏنوم نه مخڪڻي زوروي
 غت به لام ئي په لوستلو سراسروي
 دَ اللّٰه نه مخڪڻي پيڻ راشي چي ڪله
 لام ڏ پاڪ اللّٰه به غت وائے پخيله
 ڪه ڏ لام نه مخڪڻي زيرو راشي قرآن ڪڻي
 نري وايه دغه لام په ٽول جهان ڪڻي
 دغه دوه دي مقامات ڏ ڏڪ لوستلو
 لام ڏ پاره دي راغلي په وئيلو
 نور ڏ دوو (2) نه چي دي ڄومره مقامات
 نري لام هلته راغلي په حالات
 ڏڪ ويئلو ته تفخيم ڏ جهان وائي
 نري ڪولو ته ترقيق دغه شان وائي
 په و اللّٰه ڪڻي لام ڏيل راخي هر حال
 نري لام ڏ ڀسم اللّٰه لري مثال

★★★★★

دراقاعدے

غت لوستلو تہ تفخیم پہ جہان وائی
 نری والی تہ ترقیق دغہ شان وائی
 غت لوستل معنی راغلی دتفخیم دہ
 دا پہ را کبھی درحمان او درحیم دہ
 نری کولو تہ ترقیق پہ دنیا وائی
 داسے دل تہ کبھی قاریان عالمان بنائی
 ارجعوا ئی دے مثال ددی جہان
 رانری ددی مثال دہ پہ بنہ شان
 رانہ مخکبھی زور او پیش کتہ پہ دنیاوی
 داساکنہ را بہ دکہ د دنیاوی
 پہ هر خائے کبھی ورتہ بنہ او کرہ نظر
 د حرکت نہ ئی کرہ خان پورہ خیر
 زور او پیش کتہ وی درا دسر د پاسہ
 دالوستل بہ غت بنائستہ وی ستا د لاسہ
 داد شد سرہ راخی ہم کلہ کلہ
 بی لہ زیرہ بہ داوی هر خائے پہلہ
 داد زیر سرہ چہی راشی پہ یو در
 نری وایہ دغہ را پہ هر بشر
 راساکنہ وی ساکنہ مخکبھی بلہ

مخکني زير سره به داشي نري خيله
 را چي وي دِ اِمالے په هر حالت کني
 نري وايه دغه را په تلاوت کني
 زير لرونکے داسي را په هر مقام
 چي دَ روم سره اُدي پري بيه تمام
 نري وايه دغه را په هر حالت کني
 ياد ساته دغه بيان په تلاوت کني
 دَميم اونون مشدد قاعده

نون او ميم لري غنه هغه صورت کني
 مشدد چي دواړه راشي تلاوت کني
 دَميم ساکن اونون ساکن قاعده

لکه خنگ چي درمے نقطے دَ اِوِپادى
 حالتونه ميم ساکن له دومره دادى
 درمے حالتھ دى دَميم ساکن په شمار
 يو ادغام دے، بل اخفا او بل اظهار
 کة دَميم ساکن نه وروستو وي ميم بل
 نُومُدغم به شي دَميم سره ميم خپل
 دغني سره به دغه شي لوستلے
 دَ ادغام صورت دا هر چا دے ليکلے
 کة دَميم ساکن نه وروستو راشي باء

نو پے میم کنبی بہ غنہ وی دَ اَخفاء
 میم او بباء کہ وروستو راشی پے یو لار
 دلته کی پری پے ہر خائے کنبی تش اظہار
 دا حالت دَنون ساکن شولو تمام
 قلب سرہ ئی معتبر دی تہول احکام
 دَنون ساکن او تنوین قاعدے

اَخفاء ، قلب سرہ ، اظہار ، ادغام کرہ نُور
 نون ساکن لری احوال دغہ خلور
 پے تنوین کنبی تہول جاری کرہ دایمان
 نون ساکن دَ پارہ حکم دَ جہان
 نون ساکن او پے تنوین کنبی شتہ اظہار
 کہ دَ حرفِ حلقی وروستو شی پے لار
 پے دوہ قسمہ بیان شوے ہر ادغام دے
 یو غنہ سرہ ، خالی ئی بل مقام دے
 یَنْمُو تہول خلور حرفونہ دَ غنّی دی
 بی غنّی چہ لام اورا دی ورپسی دی
 بل دوہ تہکونہ جوڑ شوے دے یو کور
 حکم خلقو بیان کرے ورلہ نُور
 نون ساکن تنوین بہ میم سرہ بدل شی
 کہ دَنون نہ پس وی دانو دا بہ تل شی

قلب دے نوم ددی بیان پہ دی صورت کنبی
 چپی دَنون نہ پس وی بآء پہ تلاوت کنبی
 دغہ وخت کنبی یو غنہ بلہ اخفاء ده
 دا خبرہ بیان کرے علماء ده
 پہ نون ساکن او تنوین کنبی فرق

نون ساکن لیکلے شی لکہ فَمَنْ
 تنوین نہ یشکارہ کوی بل تہ بدن
 نون ساکن وئیلے شی پہ ہر حالت کنبی
 دَہر واصل او دَوقف پہ صورت کنبی
 دَتنوین نون بہ شی وصل کنبی لوستلے
 دغہ وقف کنبی ہیخ چا نہ دے لیدلے
 ادغام او اظہار

لکہ خنک چپی تبول پنخہ ددین ارکان دی
 دَادغام دُومرہ قسمونہ پہ جہان دی
 یو مثلین دے دغہ تام پہ مقام دے
 دَقسمونو دَادغام نہ یو ادغام دے
 شتہ دے قسم مُتَجَانِسین یو بل
 داناقص او تام راخی پہ ہر محفل
 بل تہ وائی مُتَقَارِبِین تمام
 کلہ کلہ داناقصہ وی ادغام

دَمَخْرَجَ صَفَاتِ سِرِّهِ دَ حَرْفِ كَفْتَارِ
 بِنَاءٍ وَاضِحَةٍ تَهْ وَيَلِى شَيْ اِظْهَارِ
 مَدِّ اَصْلِيٍّ اَوْ مَدِّ فِرْعَوِيٍّ

تَوَلَّ حَرْفُونَهُ بِنَاءً رَاخِ كَلِّ پَهْ خَيْلِ مَقْدَارِ
 وِرْتَهْ وَاثِيٍّ مَدِّ اَصْلِيٍّ پَهْ كَفْتَارِ
 دَا تَعْرِيفِ دَمِ دَمَدِّ اَصْلِيٍّ بِيَانِ
 دَا سَمِ وَاثِيٍّ پَهْ دُنْيَا كِنِيٍّ تَوَلَّ قَارِيَانِ
 اَصْلِيٍّ مَدِّ مَدِّ ذَاتِيٍّ سِرِّهِ يَادِي پَرِي
 كَلِّهِ كَلِّهِ پَهْ طَبِيعِيٍّ هَمْ بِيَانِي پَرِي
 مَوْقُوفِ نَهْ وِي اَصْلِيٍّ مَدِّ پَهْ خَهْ سَبَبِ
 بَسِّ مَقْدَارِ دَ اَصْلِيٍّ مَدِّ لَرِي طَلْبِ
 پَهْ سَبَبِ بَا نَدِيٍّ مَوْقُوفِ چِي وِي يَوْمَدِ
 وِرْتَهْ وَاثِيٍّ دَا دَمَدِّ فِرْعَوِيٍّ حَدِّ
 فِرْعَوِيٍّ مَدِّ لَرِي پَهْ جَمْعِ دَوَهْ اَسْبَابِ
 دَهْمَزَمِ سِرِّهِ سَكُونِ كِرْهْ دَا عَرَابِ
 اَصْلِيٍّ هَرِّ خَائِىٍّ هَرِّ حَالَتِ كِنِيٍّ شَيْ لَوْ سَتَلِى
 عَارِضِيٍّ وِي كَلِّهِ كَلِّهِ غَرِّ خَيْدَلِى
 دَمَدِّ مَتَّصِلٍِّ اَوْ مَدِّ مَتَّفَصِلٍِّ بِيَانِ

كَلِّهِ سَبَبِ دَ فِرْعَوِيٍّ مَدِّ چَرْمِ هَمْزَهْ وِي
 مَتَّصِلٍِّ، مَتَّفَصِلٍِّ قَسْمِ بَهْ دَا دَوَهْ وِي

متصل مددے یاد شوے پہ واجب
منفصل تہ جائز وائی ہر طالب
دَ (ساکن اعتبار سرہ) دَ مد قسمونہ

دَ ساکن چہی مد کبھی راشی اعتبار
دوہ قسمونہ ترے جو پری پہ ہر لار
یو لازم دے بل جائز سرہ دے یاد
دَ ساکن کوردے پہ دے سرہ آباد
پنخہ قسمہ دَ لازم شتہ پہ ہر در
دوہ قسمونہ دَ جائز دی معتبر
دَ مد لازم قسمونہ

لازم مددے پہ پنخہ قسمہ کبھی بند
پیدا کی پری تلاوت کبھی پہ دے خوند
یوتہ وائی کلمی او مثقل
کلمی مخفف دے ورسرہ بل
یو حرفی مثقل مد شتہ دے لازم
بل حرفی مخفف یاد ساتھ دائم
پنخہ دے مد لازم سرہ دلین
دا پنخہ قسمہ دَ مد شول بہرین
دَ مدونو مقدارونہ

مقدار در پری حرفونہ در پہ در

توسط دے مینغ دَ طول او دَ قصر
 خپل مقدار سره راخکل دَ حرف وینا کښي
 دوه حرکتہ دی دَ قصر پہ دُنيا کښي
 زیات راخکل دَ طول تعریف دے حقیقت
 شپږ حرکتہ ئي مقدار دے هر ساعت
 پہ اصلی مد کښي راغله تل قصر دے
 توسط پہ متصل کښي معتبر دے
 منفصل کښي توسط شته دَ جهان
 لکه څنگ چي طول لازم کښي دے بیان
 پہ وقفي مد، عارضی کښي طول بهتر دے
 توسط سره جائز پہ کښي قصر دے
 دَ همزے قاعدے

لکه څنگ چي دوه نقطوي دَ هريوتا دی
 دَ همزي دُومره قسمونه تل ادا دی
 نه پتيري هر ساعت چي شی لوستلے
 قطعیه دغه په نوم شی رابللے
 په شروع کښي وصلیه همزه لوستے شی
 مینغ کښي دغه په وینا راغرځیدے شی
 دَ اسمونو په شروع کښي الف لام
 وصلیه همزه لری دغه مقام

زور لرونڪے دا همزه په هر مقام وی
 رنگ په رنگ دا مثالونو کښي مدام وی
 که دریم حرف دَ فعل پیش لری دُنیا کښي
 پیش په سربه دا همزه شی په وینا کښي
 که دریم حرف دَ تکی زیر لری یا زور
 زیر لری به دا همزه په دغې در
 اِسْمٌ، اِیْنٌ، اِبْنَةٌ دَ هری ولار
 وصلیه همزه لری زیر په گفتار
 ورسره شته رنگ په رنگ نور مثالونه
 دَ همزه وصلیه دای حالتونه
 که همزه دَ فعل وی په ابتدا کښي
 دا قطعی دَ زور سره ده په دُنیا کښي
 یو صیغه دَ مضارع متکلم ده
 دا واحد صیغه قطعی ده او دائم ده
 همزه توله قطعیه دی هر خائے نورے
 وصلیه نه علاوه چي داشوے تیرے
 پنځه فعله که موجود وی په یو دار
 په دریم حرف ورسره پیش وی په گفتار
 دَ کسرے نه به همزه دا محروم نه وی
 همزه دلته وصلیه به مضموم نه وی

اِسُو اِيتُو اِقْضُو اِدْرِمِ شُول دَغِه شَان
اِبْنُو اِتْقُو اِدْوِه نُو رِدِي دَجْهَان

حروفِ مدہ

واونہ کلہ چي پيش راشي مقدم
زير ديانہ مخکشي وي چي هغه دم
دالف نہ مخکشي زور چي په جهان شي
دغه درمے وارہ ساکن چي دغه شان شي
پہ مدہ حروف سرہ دغه ياديري
کتايونو کشي زمونرہ بيانييري
ولاړ زور او زير دي شمار ہم په مدہ کشي
ولاړ پيش دلته راغله هر حصہ کشي
دغه درمے وارولہ حکم مقدم دے
دا بيان د هر بيان نہ ډير اهم دے

حروفِ لين

واواويانہ مخکشي کلہ چي وي زور
دغه دوارہ ہم ساکن چي کړي په سر
ورتہ وائي دوه حرفونہ ټول د لين
اداشوي بښه په نرمه بهتريں

دوقف بيان

ساکه اخله دادمے وقف شريعت کشي

اُدریدل دی دَقران پښه تلاوت کښي
 اُدریدل غواړي انسان کله ناکله
 بندوی هغه قران کله ناکله
 یو پښه خپل اختیار سره انسان اُدریږي
 بل هغه چي تلاوت ورته گرانېږي
 نور کولې هغه نشي تلاوت
 نو مجبوره دې ساه اخلې دا ساعت
 اول وقف اختیاري دې جهـان دې
 چي پخپله د انسان ختم بیان دې
 بل پښه اضطراري یاد دې در پښه در
 مجبوراً کوی دا وقف هر بشر
 که معنی پري نه بدلیږي تلاوت کښي
 دغه دواړه دی روا پښه شریعت کښي
 پښه معنی باندې نظر چي د انسان وی
 علاماتو ته ئي خیال چي د قران وی
 دا پښه وقف اختیاري سره یادېږي
 کتابونو کښي پښه دې نوم بیانېږي
 ساه شی لنډه نور لوستل چي پښه چاگران شی
 گران چي ده له تلاوت دې قران شی
 وقف دې اضطراري پښه دې صورت کښي

خیال کوہ ددغی دواروتلاوت کنبی

دوقف قسمونه

تبول پننخه قسمه دوقف دی بیان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 یولازم دے بل مطلق پہ هر مقام دے
 دغه وقف پہ قرآن کنبی خاص او عام دے
 جائز هم شته مجوز پہ تلاوت کنبی
 مَرخص پننخم راغلی دے صورت کنبی
 دا پننخه قسمه دوقف دی راغلی
 ادا کیبری ایاتونہ پہ دی بشکلی
 ضروری اولازم وقف دے پہه میم
 ادریدل دی رواشی پیه زاجیم
 ادریدل دی هم پہ طاباندی راغلی
 ادا کیبری ایاتونہ پہ دے بشکلی
 دائره وقف دپاره خائے پہ خائے ده
 دغه نخه دایت دجدائے ده
 قف سره پہ هر مقام بانندی ادریره
 بلے ساه سره بیامخ کنبی روانیره
 دا بهتردی دقرآن پہ تلاوت کنبی
 داسے وائی عالمان پہ دے صورت کنبی

وقف النبی (ﷺ) دے راغلیے پہ قرآن کنبی
 دغہ خائے دُدریدو دے پہ جہان کنبی
 دلته وقف دُنیا نو سردار (ﷺ) کرے
 وقف دلته کنبی نیکانو بار بار کرے
 قاف چي کله وی یواخے پہ قرآن کنبی
 وقف دلته بعض گنری پہ دے جہان کنبی
 دَسکتے شتہ پہ قرآن کنبی علامت
 بند وُل دی پہ دے سرہ تلاوت
 ساہ چي ماتہ درنہ نشی پہ جہان
 لِر ساعت نہ پس جاری کرہ خپل بیان
 دا تعریف دَهر سکتے دے پہ جہان
 داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
 وقفہ ہم وائی سکتے پہ قرآن کنبی
 خیال ساتھ ددغي هر خائے هر بیان کنبی
 صل بہ کله کله ستاشی پہ نظر
 اُدریدل نہ اُدریدل دی برابر
 لامطلب لری چي نشتہ اُدریدل
 تلاوت جاری ساتھ دلته کنبی خپل
 پہ محل دُوقف اُدی پرہ صحیح
 تام کافی حسن شتہ وقف ہم قبیح

کتہٴ خوک اُوکری اعتبار دَ کیفیت
 تہول خلور قسمہ بہ جور شی داساعت
 یو ابدال دے بل دے روم سرہ اسکان
 دَ اشمام سرہ شتہ وقف دغہ شان
 دَالُہ فضل و کرم سرہ کتاب
 ختم شولو ضروری ترینہ ہریاب
 پہ اُخر کبھی بیاسلام پہ محمد ﷺ
 داسحر سرہ ماہنام پہ محمد ﷺ
 ورسرہ درود زہٴ وایم پہ نبی ﷺ
 چہی بُنیاد دے پہ دُنیا دَ ہر ولی
 ورسرہ ئی شہٴ پہ ال تل سلامونہ
 پہ بنائست ئی پہ جمال تل سلامونہ
 بیاسلام دے پہ اصحاب دَ محمد ﷺ
 داسلام دے پہ ہریاب دَ محمد وی
 زہٴ پہ سرہ ختم وومہ خپل کتاب
 رتہ کپہ رانہ قبول پکبھی ہریاب
 تمت بفضل اللہ تعالیٰ وبتوفیقہ رنا تقبل منا انک انت السميع العليم . وتب علينا
 انک انت التواب الرحيم . والحمد لله تعالیٰ علی ذالک . وصلى الله تعالى على خير
 خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين .

جمعة المبارک 11 رمضان المبارک ... ستمبر 2008

دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید



تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی



خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English